

РЕШЕНИЕ

№ 229

гр. София, 07.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 3-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на единадесети юни през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Теодора Кръстева

Членове: Ивайло Младенов
Светлин Михайлов

при участието на секретаря Росица Й. Вьонг
като разгледа докладваното от Ивайло Младенов Въззивно търговско дело № 20211001000449 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 258 и следващите от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба на Ц. В. М.- синдик на „Ревивал 2013 М“ЕООД (н) срещу решение № 260029 от 4.03.2021 г., пост. по т.д.№ 85/2017 г. на Врачанския окръжен съд, с което е отхвърлен предявеният от жалбоподателя срещу “Инвестбанк“АД, „Ревивал 2013 М“ЕООД (н)- гр. Мездра и „Сънойл-Комерс-2015“ЕООД - гр. Враца, иск с правно основание чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ за обявяване за недействително по отношение на кредиторите на несъстоятелността на „Ревивал 2013 М“ЕООД (н) на съглашението за встъпване в дълг по Договор за стандартна кредитна линия „Инвест Динамика“ № 4/8.10. 2015 г. по линия на Партньорска програма „Напред“ на ББР и Анекс № 1/23.08.2016 г. В жалбата се твърди, че първоинстанционният съд неправилно е намерил предявения иск за неоснователен по съображения, че встъпването в дълг не попада в кръга на безвъзмездните сделки по чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ, тъй като е извършено с договор между кредитора и новия длъжник (а не чрез такъв, сключен между стария и новия длъжник) и основаниято за встъпването в дълга е ирелевантно за кредитора, независимо, че в полза на встъпилия в дълга не е уговорена

насрещна престация. Изложено е, че в клаузата на чл. 22, ал.1 от договора за кредитна линия, като основание за възникване на отговорността на „Ревивал 2013 М“ЕООД по него е посочено встъпването му в дълга на кредитополучателя „Сънойл-Комерс-2015“ ЕООД, с което той се задължава да отговаря солидарно с него за задълженията му по смисъла на чл. 121 - чл. 127 от ЗЗД, срещу което обаче несъстоятелното дружество не получава никаква имуществена облага за себе си, което обуславя безвъзмездния характер на сделката. Поддържа се, че след като срещу встъпването в дълга несъстоятелният длъжник не получава не само равностойна на поетото парично задължение имуществена облага, но каквато и да било насрещна такава, и в договора липсват конкретни уговорки относно вътрешните отношения между кредитополучателя и встъпващия в дълга му, обуславящи наличието на интерес, съответно на „кауза“ за встъпването, следва да се приеме, че е налице безвъзмездна сделка. Твърди се, че в случая встъпването в дълг по силата на договора за кредитна линия е и правно невъзможно, тъй като задълженията по него са обезпечени с договорна ипотека върху недвижими имоти, поради което и съобразно нормата на чл. 171 от ЗЗД, за да е действително, то следва да бъде извършено в писмена форма с нотариална заверка на подписите и вписано в имотния регистър. Посочено е, че доколкото нито договорът за кредитна линия, нито анексът към него са сключени във формата, предписана от споменатата норма, встъпването в дълга не е породило правно действие. Формулирано е искане за отмяна на обжалваното решение и за постановяване на друго по съществото на спора, с което искът с правно основание чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ да бъде уважен, като бъде обявено за недействително по отношение кредиторите на несъстоятелността на „Ревивал 2013 М“ЕООД встъпването му в дълг по договора за стандартна кредитна линия „Инвест Динамика“ № 4 от 8.10.2015 г. и Анекс № 1/23.08.2016 г.

Въззиваемият „Инвестбанк“ АД оспорва въззивната жалба.

В писмения отговор, депозиран по реда на чл. 263, ал. 1 от ГПК се твърди, че атакуваната сделка не е безвъзмездна, тъй като кредитополучателят „Сънойл Комерс-2015“ЕООД и солидарните длъжници „Олива Инвест“ЕООД, „Ревивал 2013 М“ЕООД, и И. К. К. са свързани лица

по смисъла на § 1 от допълнителните разпоредби на Търговския закон, тъй като към 8.10.2015 г. И. К. е едноличен собственик на капитала и управител на търговските предприятия на кредитополучателя и солидарните длъжници и същевременно са „икономически свързани лица“ по смисъла на § 1, ал. 1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за кредитните институции - две или повече лица, които са носители на общ риск, тъй като са финансово (делово) обвързани по такъв начин, че ако едно от тях има финансови проблеми, включително при финансиране или погасяване на задълженията си, има вероятност другото или всички останали също да изпитат затруднения при финансиране на дейността или при изпълнение на задълженията си. Затова се поддържа, че заетата сума е ползвана в общ за дружествата интерес - погасяване на кредитни задължения на „Олива Инвест“ ЕООД към „Уникредит Булбанк“ АД и за оборотни средства за дейността на кредитополучателя. Наведен е довод, че искът по чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ е приложим, когато сключената от длъжника сделка има прехвърлително действие и води до имуществено разместване, но не и по отношение на договори, които нямат отчуждителен ефект. Твърди се също, че встъпването в дълг не попада в приложното поле на чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ, защото представлява вид лично обезпечение и по отношение на него са приложими разпоредбите на чл. 647 ал. 1, т. 4 и т. 5 от ТЗ. Изложено е, че обезпечителният договор не може да бъде предмет на иск по чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ, защото в закона е предвиден специален ред за защита на кредиторите на несъстоятелността срещу учреденото от длъжника лично обезпечение. Направено е искане за оставяне на въззивната жалба без уважение и за потвърждаване на обжалваното с нея решение.

Ответниците „Ревивал 2013 М“ ЕООД (н) и „Сънойл- Комерс- 2015“ ЕООД не са изразили становище по въззивната жалба.

Съдът, като прецени доводите и възраженията на страните, във връзка с доказателствата по делото, съобразно чл. 235 от ГПК, във връзка с чл. 273 от ГПК, приема следното :

Въззивната жалба е подадена в процесуално- преклузивния срок по чл. 259, ал. 1 от ГПК, срещу валиден и допустим съдебен акт и от надлежно

легитимирана страна с правен интерес от обжалването, поради което е процесуално допустима.

С решение № 68 от 30.06.2017 г. по т.д.№ 39/2017 г., **образувано по молба с правно основание чл. 625 от ТЗ, подадена на 2.05.2017 г.**, Врачанският окръжен съд е обявил неплатежоспособността и свръхзадължеността на „Ревивал 2013 М“ЕООД (н) **с начална дата- 20.03.2017 г.**, открил е производство по несъстоятелност на дружеството, постановил е прекратяване на дейността му, обявил е дружеството в несъстоятелност и е постановил обща възбрана и заповед върху имуществото от масата на несъстоятелността.

Безспорно е между страните по делото, а това се установява и от събраните доказателства, че с договор от 8.10.2015 г. „Инвестбанк“АД е предоставила на кредитополучателя по същия договор „Сънойл-Комерс-2015“ЕООД банков кредит при условията на револвираща кредитна линия в размер на 81 800 евро, предназначен за рефинансиране на два кредита на солидарния длъжник „Олива Инвест“ЕООД в „Уникредит Булбанк“АД и оборотни средства, свързани с основната дейност на кредитополучателя – изкупуване и преработка на маслодаен слънчоглед, като последният се е задължил да използва предоставения му кредит за целите, за които е предоставен.

Солидарни длъжници по договора за банков кредит са „Олива Инвест“ЕООД, и „Ревивал 2013 М“ЕООД (н) с едноличен собственик на капитала и управител И. К. К., както и последният в самостоятелно качество на физическо лице. Съгласно чл. 22 от договора, с неговото подписване солидарните длъжници се задължават безусловно и неотменимо, **на основание чл. 101, във връзка с чл. 121-127 от ЗЗД**, да отговарят солидарно с кредитополучателя за изпълнението на всички задължения, произтичащи от договора, съгласно уговорените с него условия, до окончателното погасяване на всички дължими на банката суми- главница, лихви, неустойки, такси, комисиони, разноски и др. В клаузата на чл. 22, ал. 1, т. 2 от договора солидарните длъжници са се задължили да заплащат на банката всички дължими по него суми, при уговорените срокове и условия, без да могат да направят възражение за поредност, респ. за насочване на претенцията първо срещу кредитополучателя- главен длъжник.

С анекс № 1 към договора, сключен на 23.08.2016 г., е продължен срокът за погасяване на кредита и солидарният длъжник „Ревивал 2013 М“ЕООД (н)-

същевременно ипотекарен длъжник и залогодател за обезпечаване на изпълнението на задълженията по същия договор, е декларирал, че учредените от него вещни обезпечения- първа по ред ипотека върху два недвижими имота и първи по ред особен залог върху машини и оборудване продължават да обезпечават вземанията на банката по кредитния договор, с неговите изменения и допълнения.

При горните данни, въззивният съд намира следното :

С оглед принципа на изчерпателност на регламентацията на конститутивните искове, които са допустими само в изрично предвидените от закона случаи, отделните фактически състави на отменителните искове за попълване масата на несъстоятелността по чл. 647, ал. 1 от ТЗ чрез алтернативното или кумулативно предвидени специфични критерии, чието наличие обуславя увреждащия характер на действията или сделките, извършени или сключени в определен срок преди подаване на молбата по чл. 625 от ТЗ за откриване на производството по несъстоятелност. Такива критерии са характерът на сделката (възмездна или безвъзмездна, или такава с обезпечителен характер), качеството на страните по нея на свързани лица по смисъла на § 1 от доп. разп. на ТЗ, или нееквивалентността на уговорените престации.

Обособяването на действията и сделките в самостоятелни хипотези на чл. 647, ал. 1 от ТЗ сочи, че отделните фактически състави на относителна недействителност не се намират помежду си в съотношение на общ към специален, а са от един и същи ред, като ***определено действие или сделка може да попада в приложното поле само на една от тях.***

По делото е установено, че длъжникът „Ревивал 2013 М“ЕООД (н) има качеството на ***солидарен длъжник*** по договора за стандартна кредитна линия № 4/8.10.2015 г., сключен с кредитополучателя „Сънойл-Комерс-2015“ЕООД, съобразно клаузата на чл. 22, ал. 1 от него, с която на основание чл. 101 от ЗЗД, във връзка с чл. 121-127 от ЗЗД се е задължил да отговоря солидарно с последния за изпълнението на всички задължения по него.

При тези данни, по предявения от него иск с правно основание чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ синдикът на „Ревивал 2013 М“ ЕООД (н) твърди, че договорът, от който произтича отговорността на несъстоятелния длъжник, представлява безвъзмездна сделка, която е сключена в двугодишен срок преди подаването на молбата по чл. 625 от ТЗ, доколкото с него не е уговорено получаването на

насрещна престация от страна на встъпилия солидарен длъжник.

Неотносим към предмета на спора е доводът на жалбоподателя, с позоваване на чл. 171 от ЗЗД, че встъпването в дълг е недействително, тъй като не е било извършено в писмена форма с нотариална заверка на подписите и не е било вписано в имотния регистър. Според решение № 131 от 26.03.2012 г. по гр. дело № 720/2011 г. на ВКС, I г.о., съгласно разпоредбата на чл. 171 ЗЗД, прехвърлянето на вземане, обезпечено с ипотека (както и останалите изчерпателно изброени в нормата сделки с обезпеченото вземане) за да има действие, следва да е извършено в писмена форма с нотариална заверка на подписите и да е вписано в имотния регистър, но липсата на такова вписване има значение единствено по отношение на тези трети лица, които имат интерес от възражение във връзка с ипотеката - например, че вземането на кредитора не е обезпечено с ипотека и следователно не е привилегировано по отношение на техните вземания. Т. е. нормата урежда предпоставките за запазване действието на ипотеката, като вещно обезпечение, а оттам и запазването на привилегията на кредитора, по отношение на страните по изброените в нея сделки (цесия, новация, заместване в дълг и др.), но не и такива за тяхната действителност. На следващо място, предмет на отменителните иски по чл. 647, ал. 1 от ТЗ са такива сделки, които са действителни между страните по тях, но са относително недействителни спрямо кредиторите на несъстоятелността, поради техния увреждащ масата на несъстоятелността характер, което изключва възможността предмет на такива иски да бъдат сделки, които като нищожни изначално не са породили правните си последици.

В доктрината и съдебната практика последователно се приема, че кумулативното встъпване в дълг (респ. поемане на дълг), съгласие за което каквото е обективизирано в споменатата клауза, е договор с обезпечителен характер, който може да бъде сключен както между кредитора и встъпващото лице, в който случай има правните последици на договор за поръчителство, или между него и длъжника, в която хипотеза представлява договор в полза на трето лице, по смисъла на чл. 22 от ЗЗД- кредитора, който е бенефициер по уговорката в негова полза. В този смисъл е **решение № 241 от 20.02.2018 г. по т. д. № 985/2017 г., Т. К., II т. о. на ВКС**, в което е прието, че по своята

правна същност пасивната солидарност е вид лично обезпечение, при което, съобразно общото правило на чл. 122, ал. 1 от ЗЗД, неколцина длъжници дължат една и съща престация на кредитора, а кредиторът може да иска изпълнението ѝ от всеки съдлъжник, като нейна особеност е единството на предмета на престацията, доколкото предметът на задължението на солидарните длъжници е един и същ. Кумулативното встъпване в дълг може да бъде както възмездна, така и безвъзмездна сделка, в зависимост от вътрешните отношения между встъпилото лице и главния длъжник, изпълнението на чието задължение към кредитора той обезпечава, ***но това обстоятелство не е обуславящо относно начина на защита срещу нея***, когато тя уврежда масата на несъстоятелността. В постановеното по реда на чл. 290 от ГПК **решение № 238 от 15.01. 2019 год., пост. по т.д. № 2668/2017г. на ВКС, Т. К., I т.о.** е прието, че в контекста на исковите за попълване на масата на несъстоятелността, ***въпросът за възмездния или безвъзмезден характер на обезпечителните сделки е ирелевантен***, тъй като законодателят предоставя самостоятелна защита на кредиторите срещу сключените от длъжника обезпечителни сделки, наред със защитата срещу сключените от него безвъзмездни сделки или сделки с явна нееквивалентност на престациите, поради това, че при обезпечителните договори увреждането на кредиторите не се изразява в непосредствено намаляване на активите на длъжника. Изложено е, че при преферентните иски чрез обезпечаването на собствено задължение длъжникът създава по-благоприятно положение за удовлетворяване вземанията на определен кредитор спрямо останалите кредитори, а при отменителните, чрез учредяването на вещни обезпечения за чужди задължения, накърнява масата на несъстоятелността, тъй като залогът и ипотеката за чужд дълг създават особена привилегия на лице, което не е кредитор на несъстоятелния длъжник, но въпреки това ще бъде удовлетворено привилегировано от предмета на обезпечението.

От изложеното следва, че процесуалният способ за защита срещу увреждащите масата на несъстоятелността обезпечителни сделки ***не е регламентиран в зависимост от техния възмезден или безвъзмезден характер, а с оглед на това дали те са сключени за обезпечаване на собствено на учредителя им, необезпечено дотогава главно задължение*** (в който случай учредените вещни обезпечения – залог или ипотека са атакуеми с преферентния иск по чл. 346, ал. 2, т. 2 от ТЗ), ***или за обезпечаване на***

чуждо задължение, в която хипотеза защитата се осъществява с отменителните иски по чл. 647, ал. 1, т. 3 и т. 4 от ТЗ, в чието приложно поле освен вещните, попадат и личните обезпечения, каквото е това на кумулативно встъпилия в дълг по реда на чл. 101 от ЗЗД, сроковете за чието предявяване са в зависимост от това дали кредиторът, в чиято полза е учредено, е свързано с длъжника лице, по смисъла на § 1 от доп. разп. на ТЗ. Ето защо съдът намира за неотносим към предмета на спора доводът на жалбоподателя за безвъзмездния характер на учреденото от „Ревивал 2013 М“ЕООД (н) лично обезпечение.

Съгласно постановеното по реда на чл. 290 от ГПК **решение № 60079 от 1.11.2021 г. по т. д. № 876/2020 г., Т. К., II т. о. на ВКС**, с оглед тълкуването на чл. 647, ал. 1 от ТЗ в практиката на ВКС, при сключен договор за продажба и поето солидарно задължение от трето за договора лице, наред с поетото от купувача задължение за заплащане на цената, е налице **лично обезпечение, учредено от третото лице в полза на продавача**. Когато спрямо учредилия обезпечението е открито производство по несъстоятелност, личното обезпечение може да се обяви за относително недействително, **само ако са предявени иски с правно основание чл. 647, ал. 1, т. 4, пр. 3 и т. 5, пр. 3 от ТЗ, и бъде установено наличието на предпоставките, предвидени в тези норми, предвиждащи изрична регламентация за увреждащите сделки, съставляващи лични обезпечения**.

В случая е налице лично обезпечение, по смисъла на чл. 101 от ЗЗД, възникнало от клаузата на чл. 22., ал. 1 от договора за банков кредит, за обезпечаване на чуждо главно задължение- това на кредитополучателя „Сънойл-Комерс-2015“ЕООД, което може да се атакува само със споменатите иски, но не и с такъв по чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ, като безвъзмездна сделка. Предвид цитираната казуална практика, искът по чл. 647, ал. 1, т. 2 от ТЗ е неоснователен, поради което обжалваното решение, с което е отхвърлен, следва да бъде потвърдено.

Воден от изложените мотиви, Софийският апелативен съд, търговско отделение, 3 състав

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260029 от 4.03.2021 г. по т.д. № 85/2017 г. на Врачанския окръжен съд.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва с касационна жалба пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от съобщаването му на страните чрез връчване на препис от него, при наличие на предпоставките по чл. 280, ал. 1 и 2 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____